

Upprättelse för vanvård i Australien

Den första juli ska Australiens nationella upprättelseprocess för personer som utsatts för sexuella övergrepp i samhällets vård påbörjas. Men hittills har bara fyra av sju delstatsregeringar i landet röstat för att gå med i processen och många frågetecken återstår.

– Jag tror att många drabbade kommer att bli besvikna, säger historikern och forskaren Frank Golding.

Den nationella upprättelseprocessen i Australien har diskuterats politiskt i flera år och ser nu äntligen ut att bli verklighet. Processen består av tre delar:

- ekonomisk compensation till offren
- gratis rådgivning och psykologhjälp
- en ursäkt.

Hur ursäkten ska se ut är ännu inte klart, det kan både handla om en offentlig ursäkt från staten men också om att offren ska få möjlighet att träffa sina förövare.

– Vissa av offren vill ha en nationell ursäkt medan andra tycker att det bara är cynisk pr. Några vill möta sina förövare och se dem i ögonen och ytterligare andra vill absolut inte göra det. Tanken är att regeringsrepresentanter ska åka runt och träffa de berörda personerna och fråga hur de vill att en ursäkt ska utformas, säger Frank Golding.

Han är oberoende forskare och historiker och har själv utsatts för vanvård på barnhem. Nu jobbar han för nätverket *Care Leavers of Australia*, som organiserar alla de hundratusentals personer som utsatts för övergrepp i samhällets vård i barndomen.

Den första juli ska processen påbörjas för att pågå i tio år. Men eftersom delstaterna själva kan välja om de vill vara med

är det inte säkert att det verkligen blir en nationell upprättelse, så som det var tänkt från början.

– Att processen är frivillig är en svaghet. Regeringen hade mycket väl kunnat sätta press på delstaterna att vara med, genom skattetryck till exempel, säger Frank Golding.

Något som gör processen unik är den stora omfattningen. Förutom myndigheter och institutioner inkluderas även alla religiösa samfund och föreningar, det vill säga i stort sett alla verksamheter som jobbar med barn och ungdomar utanför hemmet. Även dessa får välja om de vill delta, men hittills har indikationerna varit positiva.

– Anglosaxiska kyrkan i Tasmanien har till exempel sagt att de vill sälja fastigheter för att kunna vara med. Men innan delstatsregeringarnas medverkan och lagstiftning är klar så kan inte föreningar och församlingar gå med. Det blir nästa nivå, så vi får se hur det faller ut och om alla som har sagt sig vara positiva verkligen är det, säger Frank Golding.

Han är djupt kritisk till att processen bara kompenserar personer som utsatts för sexuella övergrepp och inte andra typer av övergrepp i samhällets vård.

– Anmälningssstatistik visar att de sexuella övergreppen är en ganska liten del om man jämför med känslomässig misshandel, som har varit mycket mer förekommande. Sedan har vi förstås all fysisk misshandel som inte är av sexuell art, barnarbete och tvångsseparation av familjer. Processen exkluderar alla dessa personer och det blir som ett nytt svek från samhällets sida, som jag ser det.

Frank Golding tror också att många kommer att bli besvikna på den ekonomiska compensationen.

– Tidningarna har skrivit om att man kan få 150 000 australienska dollar, (närmare en miljon svenska kronor) men det är bara ett fåtal som kommer att få så mycket. Jag har träffat många drabbade som byggt upp sin framtid kring de där pengarna och de kommer att bli väldigt besvikna.

En kritiserad del i förslaget är att personer som avtjänat fem år eller mer i fängelse inte ska vara berättigade till ersättningen.

– Kriminaliteten kan vara en direkt konsekvens av att de har blivit utnyttjade som barn och därför tycker jag absolut att alla ska inkluderas, säger Frank Golding.

Överlag tycker han ändå att processen är viktig för de personer som har utsatts för just sexuella övergrepp, och att många faktiskt kommer att kompenseras på ett eller annat sätt.

– Jag hörde att det var väldigt många som fick avslag i Sverige bland dem som sökte ersättning och så tror jag inte att det kommer att bli här. Sedan får man komma ihåg att upprättelseprocessen är en av tre möjliga vägar att gå för de drabbade. Det går också att åtala förövaren i ett civilmål med en ekonomisk uppgörelse, det har skett ett par gånger tidigare och då har ersättningsbeloppen varit höga. Och det tredje alternativet är att åtala förövaren i domstol. Vissa personer jag har mött säger att 'jag struntar i pengarna, jag vill bara ha min dag i rätten när jag får stå ansikte mot ansikte med min förövare'.

Fakta

Den första juli ska Australiens nationella upprättelseprocess påbörjas.

Bara fyra av sju delstater har gått med så här långt: Victoria, New South Wales, Australian Capital Territory och Northern Territory.

Delstaten South Australia har gett negativa indikationer så här långt, bland annat för att de tycker att processen är för dyr, och de övriga två delstaterna, Western Australia och Tasmanien, har redan genomfört liknande upprättelseprocesser för vissa grupper.

Text och foto: Karin Janson